

Messier Klub

Messier-észlelések 1997-ben

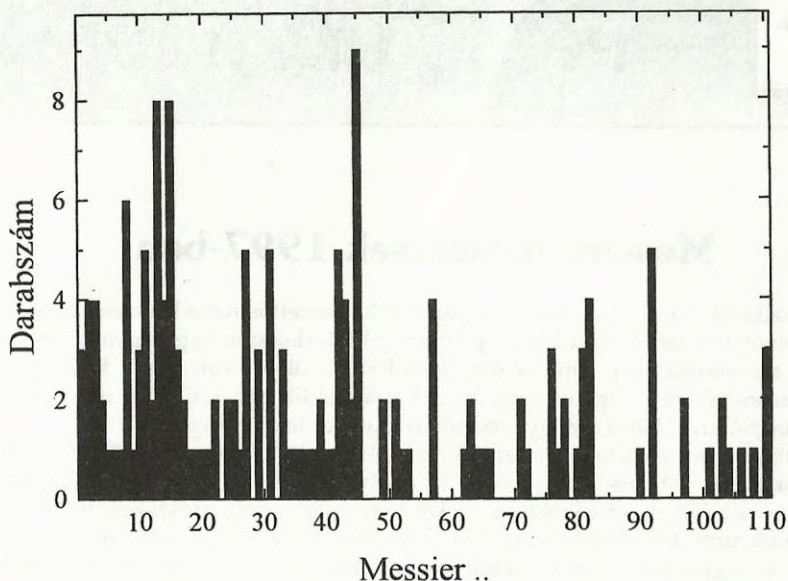
Hosszú hallgatás után az elmúlt év közepén jelentkezett ismét a Messier-rovat, kissé megváltozott arculattal. Az év végéig összegyűlt észlelési anyag nagysága és egyre növekvő színvonala szép reményeket táplálhat bárkiben. Van igény tehát a hazai messierezésre, és ez az igény korántsem korlátozódik egy szűkebb, mondjuk így: kezdő rétegre! Erről bárki meggyőződhet rovatunkat tanulmányozva.

A megújult rovat elsősorban a tárgyalásmódban különbözik elődeitől. Míg korábban a beküldött észlelések legjavából válogatva jelentek meg átfogó válogatások, most — a mély-ég rovat mintájára — két-három, az adott időszakon belül sűrűn észlelt objektumról beérkezett észlelések bemutatására törekszünk. Így természetesen cél az egységes észlelési anyag kialakítása, ami nem egyszer az archívum segítségével történik. (Sajnos a „nagy” archívum még mindig nincs a rovatvezető tulajdonában, így csak töredékeiből válogathat a rovat.) Meg kell állapítanunk, hogy e változtatás igen pozitív visszhangra talált.

Az észlelőlisták „megcsonkítása” nem aratott osztatlan sikert. (A visszhang ugyanakkor negatívnak se mondható, minthogy nem csökkent a beküldött észlelések száma.) Ugyanakkor sokan egyetértenek azzal, hogy nem jobb messier-észlelő az, aki 96 észlelést küld be, mint az, aki csak 2 megfigyeléssel jelentkezik. Így talán mégis a „kisebb rossz”, ha az észlelések számának pontos közlése helyett a bevezető szövegben történő kiemelés, valamint a rajzok közlése honorálja az észlelések minőségét vagy akár mennyiségét. Azonban kompromisszumos megoldásként most közöljük az év teljes észlelői névsorát:

Bajor Péter	4	Erki Ferenc	1	Papp Sándor	3
ifj. Balogh Zoltán	13	Fábián Mihály	1	Pintér Szabina	1
Barankai Norbert	3	Gulyás Krisztián	1	Pozsgay Imre	1
Botfa Zsolt	1	Hartmann Imre	11	Sánta Gábor	22
Csák Balázs	1	Jánosi Tibor	1	Sebők Petra	1
Cserna Zsombor	1	Kiss Péter	3	Szabó Gábor	2
Dán András	2	Lőrincz Imre	41	Szabó Gyula	3
Dobra Szabolcs	43	Németh L. Bence	2		
ifj. Erdei József	1	Paksa Balázs	1		

A következő diagram ennek a 164 észlelésnek az objektumonkénti megoszlását mutatja. A korábbi sztárok, az M27 és az M57 az idén eltörpülnek az M45, M8, M13, M15 egyeduralma mellett! Föltűnő a lista végén található tavaszi galaxis-kavalkád alulészleltsége is... (Reméljük, ez idén megváltozik.)

Észlelőink jelentős hányadát képezik a kevésbé gyakorlott amatőrök. Igyekeztünk szem előtt tartani az ő lehetőségeiket is, hiszen az objektumválasztás elsődleges szempontja az, hogy minél több új észlelő láthassa viszont munkáját a Meteorban. Általános, hogy az új észlelők kérnek valami mély-eges útmutatást. Gyakori kérdés, hogy „Mi nem jó, min kell változtatni?” Olyan kérdés is érkezett rovatunkhoz, hogy állítsunk össze „személyre szabott” észlelési ajánlatot az első távcsöves próbálkozásokhoz. Nagyon szívesen eleget teszünk ezeknek a kéréseknek, akár szóban, akár levélben.

A gyakorlottabb észlelők számára indult új sorozatunk, amely a legszínesebb objektumok rejtett szépségeire hívja föl a figyelmet. Hamarosan új objektumok részletes bemutatására is sort kerítünk. Tapasztalt amatőrtársaink ugyan kissé féltek attól, hogy a kifejezetten nehéz objektumok fölkeresésére buzdító sorok esetleg elrettentik a fiatal generációt, szerencsére ennek épp az ellenkezője következett be. A kezdeményezés fogadtatása igen kedvező az olvasóközönség és a Klub körében, sőt, több teljesen új észlelőnk kifejezetten az említett program hatására jelentkezett. Volt, aki mindjárt küldött saját észlelést a G1-ről is (Gömbhalmaz az M31-ben, Meteor 1997/10.).

Szeretnénk a jövőben is minél több ötletes megfigyelést bemutatni. Ehhez nincs másra szükség, mint egy kis fantáziára, szabadidőre, észlelőkedvre: minden távcsővel lehet nagyon érdekes észleléseket végezni! A főntebb említett program 20 cm-es vagy nagyobb távcsövek világában gondolkodik, rovatunk azonban várja a kisebb távcsővel készült érdekes kísérleteket is.

A kezdetek biztatóak. Már teljes a Messier-planetárisok és reflexiók ködök mélygyszűrős megfigyelési sorozata is, tavasszal a galaxisok hasonló észleléseire szeretnénk

figyelni. A hazai „CCD-s Messier album” ugyan még csak a csírájában létezik, de kérjük, aki teheti, küldje be ilyen jellegű észleléseit is. Szintén nagyon érdekes a messierek szabadszemes megfigyelése. Elsősorban a rendkívül tiszta éjszakákon végzett észleléseket várjuk a szabad szemmel ritkán látható objektumokról.

A rovatához fűzött megjegyzéseikért, tanácsaikért és igen hasznos segítségükért köszönet illeti Fűrész Gábort, Kiss Lászlót és Papp Sándort. Azonban elsősorban észlelőink érdeme, hogy újra „él” a Messier-objektumok rovata. Nekik, és minden olvasónknak kívánunk derült éjszakákat és töretlen észlelőkedvet!

SZABÓ GYULA

A Messier-maratonról

A március végi újholdas hétvége ideális egy Messier-maraton végigészlelésére. A lényeg: lássunk minél több Messier-objektumot egyetlen éjszaka alatt! A kezdeményezés nem kimondottan újkeletű, régóta nagy erőpróbája már a mély-ég észlelőknek.

Miről is van szó? A cél, hogy a nagy üstökös vadász minél több objektumát végignézzük egyetlen éjszaka alatt, hazánkból gyakorlatilag kivitelezhetetlen. A 90-es darabszám azonban „könnyen” elérhető, de a 100 db fölötti teljesítmény az igazi. Ideális időpont a próbálkozásra március utolsó hete, mert az égbolt besötétedése ekkor a leggyorsabb, így a Naphoz közeli messierek némelyikének elcsípésében is reménykedhetünk. Érdemes próbálkozni március elején is, persze inkább csak a bemelegítés kedvéért.

Nagyobb gondunk aligha támadhat maratonozás közben. Nem szükséges rajzolni, nincs is rá idő. Leírásokat sem kell föltétlenül készíteni, bár ez utóbbi egy magnó segítségével könnyen megoldható időtakarékos módon is. A maratonozás egyedüli dokumentációjául elégséges egy, az objektumok sorszámát és a megfigyelés időpontját tartalmazó táblázat elkészítése. Ez pedig nem vesz igénybe sok időt.

Bármilyen műszereket használhatunk az éjszaka folyamán, sőt, akár csapatban is dolgozhatunk, így még jobb eredményt érhetünk el. Míg társunk hosszasan vergődik a távcső végén egy nehezebb galaxis keresgélése közben, addig mi egy csomó objektumot nézhetünk végig binokulárral, mielőtt megnézzük a társ által beállított objektumot is. (Persze később illik szerepet cserélni.)

A nagy hajrá az esti és a hajnali időszakra esik. Naplemente után inkább megéri csak a biztos célpontokra hajtani, nehogy a legalacsonyabb objektumok keresgélése közben elszalasszunk egy kedvezőbb helyzetben levő objektumot. Mellesleg ilyen szempontból is előnyösebb a csoportos kísérletezés.

Az éjszaka további része sokkal nyugodtabban fog eltelni a résztvevők számára. Először jobbra nyílt halmazok, később galaxisok, majd gömbhalmazok és ködök látványában gyönyörködhetünk. Egy jól sikerült maratonozás életre szóló emléket jelent mindenki számára, aki megfelelő lelkesedéssel viseltetik a téma iránt.

Sok sikert kívánunk minden egyéni vagy csoportos vállalkozáshoz!

Szabó Gyula

A Messier-maratonról l. még Bakos Gáspár cikkét a Meteor 1993/5. számának 41. oldalán!